

АНАЛИЗ

На бази данни от електронни обучителни материали по проект:

SEE - Safeguarding Educational Environment - ECHO/SUB/2012/638511

Целта на настоящия анализ е да представи в обобщен вид резултатите от реализираното проучване¹ на наличните в българското уеб-пространство е-обучителни материали, засягащи проблематика, свързана с т.нар. *сигурна образователна среда*; и респ. да анализира изготвените две бази данни, извеждайки съотв. силни и слаби страни. Подобен подход би позволил реална преценка на необходимостта от специализирани образователни продукти в дефинираните от проекта насоки, както и би показал доколко и в каква степен съществуват готови материали, които биха могли да бъдат използвани за целите на проекта.

Настоящият анализ е структуриран в 4 основни части:

1. [Обобщено представяне на изследваните материали](#)
2. [Типологизация на изследваните материали по следните критерии:](#)
 - [2.1. Вид на материала](#)
 - [2.2. Тематична насоченост](#)
 - [2.3. Възрастова насоченост \(таргет-групи\)](#)

Подобен подход следва да покаже доколко съществува многообразие в формата на представяне на проблематиката, кои теми са по-застъпени и респ. кои са слабо представени или липсват, кои възрастови групи за обхванати и кои не.

3. [SWOT анализ](#)

Ще бъде направен обобщителен **SWOT анализ**, показващ силните и слаби страни на избраните материали, следващ да покаже както необходимостта от нови образователни продукти, така и пригодността на изследваните. SWOT анализът ще бъде структуриран по следните критерии:

- технически силни и слаби страни
- естетически силни и слаби страни
- педагогически силни и слаби страни
- общи силни и слаби страни

¹ Проучването е реализирано в рамките на проект С.О.С. - [Сигурна Образователна Среда \(SEE - Safeguarding Educational Environment\)](#), финансиран от Европейската комисия, Генерален Директорат Хуманитарна помощ и Гражданска защита.

4. Заключение

На последно място, на базата на типологизацията и SWOT анализа ще бъде направено и заключително обобщение, извеждащо нуждите в тази област по отношение на предлагания по проекта образователен продукт.

1. Обобщено представяне на изследваните материали

Първата база данни² обхваща наличните в българското уеб-пространство е-образователни инструменти, засягащи проблематика, свързана със *сигурността на образователната среда*. На базата на задълбочено проучване бяха подбрани и анализирани *11 образователни материала*, отговарящи на проектните изисквания. Материалите са изготвени главно в периода 2011-2013 година³, което, от своя страна, дава възможност за анализ на актуалното състояние по тази проблематика в българския контекст.

(Първа база данни)	
Подбрани материали – заглавие	Изготвено / публикувано от:
1. Как да се защитим от природни бедствия	Ц.Гергова - начална учителка от ОУ"Н.Рилски", гр. Велинград
2. Природни бедствия (предмет „Окорен свят”, II клас)	Веска Петрова - начална учителка от ОУ "Проф. Д.Димов", гр. Ловеч
3. Евакуация при пожар	Целодневна детска градина (ЦДГ) „Соня”, гр. Велико Търново
4. Природни бедствия	Лидия Ганева - начална учителка от СОУ „ Христо Ботев", гр. Разград
5. 12 правила при бедствия и аварии	Румяна Петрова - начална учителка от СОУ “П.Р.Славейков”, гр. Кърджали
6. Наръчник по пожарна безопасност за деца	30 млади огнеборци и пожарникари по проек „Младежи по-силни от огъня”
7.Учебно-методическо пособие на учителя за защита и самозащита при пожари I-X клас (I-II курс). Организационно-методически	Национална служба " Пожарна и аварийна безопасност" – МВР

² Проучването е изготвено по зададен от проектния координатор формат, позволяващ както анализ на данните за съответна страна, така и сравнителна перспектива между отделните държави, участващи в проекта.

³ Има само два по-ранни материала – от 2008 и от 1998 година.

указания	
8. Проект "SAFE QUAKE" – Усъвършенстване на поведението на населението след земетресение, живеещо в градски зони с висок сеизмичен риск	Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" – МВР
9. В помощ на учителите: Материали за обучение на деца по пожарна безопасност и защита при бедствия и аварии	Областна дирекция на МВР – гр. Стара Загора
10. Онлайн пожарникарски игри	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН) / <i>Игрите са разработени от: Iveco Magirus, Online Firefighter Games, Gang of Gamers</i>
11. Игра „В бедствието герой бъди ти“ / Disaster Hero	American College of Emergency Physicians

Втората база данни представлява изследване и анализ на добрите практики, свързани с гражданската защита и адресирани до училищата. Тук са включени *6 материала* от първата база данни, както и два нови, т.е. общо *8 материала*; периодът на изготвяне е същият.

(Втора база данни)	
Подбрани материали – заглавие	Изготвено / публикувано от:
2. <i>Природни бедствия (предмет „Окорен свят“, II клас)</i>	<i>Веска Петрова - начална учителка от ОУ "Проф. Д.Димов", гр. Ловеч</i>
4. <i>Природни бедствия</i>	<i>Лидия Ганева - начална учителка от СОУ „Христо Ботев“, гр. Разград</i>
5. <i>12 правила при бедствия и аварии</i>	<i>Румяна Петрова - начална учителка от СОУ "П.Р.Славейков", гр. Кърджали</i>
9. <i>В помощ на учителите: Материали за обучение на деца по пожарна безопасност и защита при бедствия и аварии</i>	Областна дирекция на МВР – гр. Стара Загора
10. <i>Онлайн пожарникарски игри</i>	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН) / <i>Игрите са разработени от: Iveco Magirus, Online Firefighter Games, Gang of Gamers</i>
11. <i>Игра „В бедствието герой бъди ти“ / Disaster Hero</i>	American College of Emergency Physicians
12. <i>Методически разработки за обучение за защита при бедствия и аварии (Книга за учителя – за начален, прогимназиален и гимназиален етап на образование)</i>	Фондация Пайдея

Тъй като има припокриване на изследваните материали, в последващия анализ двете бази ще бъдат обединени, т.е. общият брой ще бъде **13⁴**.

2. Типологизация на изследваните материали

2.1. Вид на материала

Този критерий на типологизация е свързан с *формата на представяне на проблематиката*. В зададения от проектния координатор формат на проучване са изброени 29 различни варианта за представяне на е-обучителни материали. Обобщаване на информацията по този критерий дава възможност за множество заключения, които не са просто количествени.

Вид на материала (формата на представяне) / от 29 посочени варианта	Брой м-ли
1. Слайдшоу (<i>PowerPoint презентация</i>)	5
2. Интернет-базиран наръчник (e-guide) ⁵	3
3. Флаш (flash) ⁶	5
4. Уеб страница	2

Както ясно личи от таблицата, липсва многообразие във формата на представяне на проблематиката – от 29 възможни са застъпени само 4. Това показва не просто еднообразността на наличните материали, но също така и липсата на такива начини на презентирание (например, анимационни или образователно-документални филми, обучителни

⁴ Следва да се има предвид, че при представянето на количествени данни в последващата типологизация общият брой може да надвиши 13, доколкото един и същ материал може да отговаря на повече от един параметър.

⁵ В тази графа са включени материали, които всъщност са печатни публикации и просто са публикувани и в интернет в формат pdf или doc – т.е. те не са изработени като веб-базиран инструмент и респ. не притежават спецификите и предимствата на подобен формат!

⁶ Част от включените в тази графа материали са игри, но също така и някои от отчетените вече *PowerPoint презентации, публикувани във флаш-формат*.

семинари или онлайн курсове, и пр.), които отговарят на спецификите на проектните таргет-групи.

2.2. Тематична насоченост

Един от важните критерии за анализ е тематичната насоченост – кои от посочените 10 теми са застъпени, на кои приоритетно се обръща внимание и респ. кои са слабо застъпени или липсват. Подобен подход дава възможност да се прецени както актуалността и важността на съотв. тема за българското образователно пространство, но така също и липсата на достатъчно пригодна за таргет-групите информация по въпроса (защото темата може да е важна и въпреки това да няма материали по нея!).

Тематичната насоченост / от 10 посочени варианта ⁷	Брой м-ли
1. Природни бедствия (общо)	5
2. Причинени от човека бедствия (общо)	2
3. Земетресения	7
4. Наводнения	6
5. Тцунами	2
6. Вулканични изригвания	2
7. Метереологични бедствия	4
8. Горски пожари	10
9. Градски пожари	10
10. Бедствия, свързани със здравето на човека	2

⁷ Един и същ материал може да включва няколко теми.

Всички от посочените теми са застъпени в подбраните материали, но ясно личи акцентът върху проблематиката, свързана с пожари. Наред с актуалността на темата, разбира се, това не на последно място може да се обясни и с факта, че през последните години с бедствия, аварии и катастрофи се занимава Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР. Като слабо застъпени теми се открояват четири - *Причинени от човека бедствия (общо)*, *Тsunami*, *Вулканични изригвания* и *Бедствия, свързани със здравето на човека*. При две от тези теми (*Тsunami* и *Вулканични изригвания*) слабата им застъпеност най-вероятно може да се отдаде на факта, че тези бедствия не са типични за България (на този етап!!!). Като цяло, обаче, следва да се обърне внимание на факта, че и 10-те теми са включени в училищната учебна програма⁸.

2.3. Възрастова насоченост (таргет-групи)

Третият важен за анализа критерии е свързан с възрастовата насоченост – за коя/кои таргет-групи е предназначен съотв. материал.

Възрастова насоченост (таргет-групи) / от 12 посочени варианта	Брой м-ли
1. Доброволци	0
2. Професионалисти в областта на гражданска защита	0
3. Обучители – предучилищна възраст	3
4. Учители – начално образование	8
5. Учители – средно образование	6
6. Училищен персонал	1
7. Обучители – висше образование	0

⁸ Програмата е включена в Указание за обучение при бедствия, аварии, катастрофи, пожари и оказване на първа помощ (2002 г.), утвърдено от МОН. (и двата документа, които формират нормативната база в рамките на общото и средно образование, не са достъпни онлайн!); в рамките на предучилищната възраст обучението се провежда в съответствие с [Инструкция № 2 от 5 юли 2004 г. за подготовката и обучението на децата, педагогическия, административния и помощен персонал в детските градини за безопасно поведение при бедствия, аварии, катастрофи и пожари.](#)

8. Деца – предучилищна възраст	3
9. Ученици - начално образование	10
10. Ученици - средно образование	8
11. Студенти	0
12. Широка публика	0

Резултатите ясно показват, че подобрите материали са изцяло насочени към сферата на предучилищното и училищно образование, като най-застъпен е началният етап на обучение. Материали от търсения формат⁹ за останалите сфери липсват! Следва да се акцентира върху липсата на материали в областта на висшето образование и то при наличие на специалности¹⁰ (степен: бакалавър) или учебни предмети¹¹, свързани със защита при бедствия, в няколко университета.

3. SWOT анализ

Обобщителният **SWOT анализ** показва силните и слаби страни на подобрите материали, като целта е да се открият както необходимостта от нови образователни продукти, така и пригодността на изследваните.

Силните и слабите страни ще бъдат анализирани и представени по следните критерии: технически, естетически, педагогически и общи плюсове и минуси на материалите¹².

⁹ Тук следва да се припомни, че водещият критерий при подбора на материалите е те да отговарят на някой от посочените видове материали.

¹⁰ Например: “Безопасност на производствата и защита при бедствия и аварии” [ХТМУ-София](#), “Защита на населението от бедствия, аварии и катастрофи” [НВУ Велико Търново](#), „Защита на населението при бедствия и аварии” [ТУ Варна](#), „Пожарна безопасност и защита на населението” [ВСУ](#).

¹¹ „Защита при бедствия и първа долекарска помощ” [УАСГ София](#)

¹² Доколкото SWOT анализът е обобщителен за всички подобрени материали, отбелязаните силни и слаби страни маркират общи тенденции (т.е. възможно е един от материалите например да има добра визуализация, но като цяло използваните за пример образи да са недостатъчни).

SWOT анализ	
ПЛЮСОВЕ (СИЛНИ СТРАНИ)	МИНУСИ (СЛАБИ СТРАНИ)
ТЕХНИЧЕСКИ	
- достъпност на материалите (свободни за ползване, възможност за свалянето им, и пр.);	- еднообразност на вида (формата) на материалите;
	- липсата на такива начини на презентирание (например, анимационни или образователно-документални филми, обучителни семинари или онлайн курсове, и пр.), които да отговарят на спецификите на проектните таргет-групи;
	- повечето материали не са изработени като уеб-базиран инструмент и респ. не притежават спецификите и предимствата на подобен формат;
ЕСТЕТИЧЕСКИ	
- използване на визуализиращ материал;	- непрофесионално изработени презентации;
	- визуализиращ материал (лошо качество на използвани изображения, недостатъчни, не винаги отговарящи на спецификите на съотв. таргет-група);
ПЕДОГОГИЧЕСКИ	
- материали, изготвени от учители и тествани в училище;	- недостатъчно използване на интерактивни методи и техники;
- съчетаване на знания и умения (представяне както на основна информация по темата, така и на съотв. действия)	- недостатъчни методически разработки;
- образователни задачи за проверка на придобитите знания;	- игри без образователен елемент;
ОБЩИ	
- застъпеност на всички теми;	- недостатъчна застъпеност на конкр. теми;
- материали за начален етап на образование;	- таргет-групи, за които няма материали;

4. Заключение

Като цяло може да се обобщи, че предлаганият по проекта образователен продукт - комплект от уеб-базирани инструменти (е-курсове, е-игри, edu-видеа, уики секции и уеб-ТВ), адресирани към образователната система и свързани с превенцията и подготовката на училищата за реакция по

време и след природни бедствия, са крайно необходими в български контекст, доколкото подобни специфични образователни материали липсват. На базата на направения обобщителен анализ е видно, че като основна препоръка може да се изтъкне необходимостта от *балансирано* покриване на темите и застъпване на основните таргет-групи, което би гарантирало реално и ефективно придобиване и надграждане на знания и умения по тази не просто актуална, но жизненоважна проблематика.

